

به بهانه روز ملی خلیج فارس، همه چیز درباره جزیره هرمز

جزیره رنگین کمان

و بکر، همواره به دنبال یافتن مقصدهای جدید می‌گردند. شاید خیلی‌ها اسم تنگه هرمز و جزیره همجوار و هم‌نامش را شنیده باشند اما معمولاً خبر ندارند جذابیت‌های ناشناخته و طبیعی این جزیره می‌تواند آن را به یک مقصد شگفت انگیز و جادویی برای مسافران جنوب تبدیل کند. هرمز، جزیره بیضی شکلی که بهشت زمین شناسان جهان نام گرفته و در قلب خلیج فارس، در سکوت و خاموشی اعجاب‌آورش

الهام یوسفی- سفر به جنوب ایران و دیدن سواحل زیبای خلیج فارس برای همه کسانی که اهل کوله به دوش انداختن و به جاده زدن هستند، جذاب است. اما خیلی‌ها از جنوب، فقط بندرعباس و دو جزیره قشم و کیش را می‌شناسند؛ جزایری که هر سال به خاطر جذابیت‌های طبیعی و بازارهایش، مسافران زیادی را به خود جلب می‌کند. اما در این میان، عاشقان سفر و کشف سرزمین‌های تازه

نشسته و آن قدر که باید، برای مردم کشورمان شناخته شده نیست. شاید از همین روست که در عین ثروت طبیعی و زیبایی منحصر به فردش و در جوار جزایر با شکوه قشم و کیش، در صوری و محرومیتی غیرقابل باور فرو رفته. امروز دهم اردیبهشت، روز ملی خلیج‌فارس است. شاید امروز، روز مناسبی باشد برای شناخت بیشتر از این جزیره رنگین کمانی و مردم اصیل و نجیبش. با ما باشید.

چشمنواره فرش خاک در جزیره هرمز

پنج نکته که باید برای سفر به هرمز بدانید

■ هرمز کجاست؟

جزیره ای کوچک و بیضی شکل با وسعت ۴۲ کیلومتر مربع در خلیج فارس و در جوار تنگه تجاری هرمز. در اهمیت این جزیره کهنسال همین بس که تا دو قرن، مرکز ولایت‌های خلیج فارس از جمله بحرین بوده، تا این که به دست پرتغالی‌ها به اشغال درآمد. اما شاه‌عباس صفوی بیکار ننشست و در قرن ۱۷ میلادی آن را از چنگ پرتغالی‌ها نجات داد.

■ چگونه به هرمز سفر کنیم؟

برای رفتن به جزیره هرمز دو راه وجود دارد. از جزیره قشم، روزی دو بار قایق‌های تندرو به هرمز می‌روند و بر می‌گردند. حدود ساعت ۷ صبح از اسکله شهید ذاکری قشم و حدود ساعت ۳ عصر از اسکله هرمز. اگر هوا رو به راه باشد، حدود سی دقیقه وقت لازم است تا پایتان به خاک‌های خوش رنگ جزیره برسد و هزینه رفتن به جزیره برای هر نفر با قایق تندرو ۹ هزار تومان است. اما از اسکله شهید حقانی بندرعباس و با همان قایق‌های تندرو، حدود

چهل دقیقه روی خلیج هستید و هزینه برای هر نفر ۱۴ هزار تومان است. ضمناً یک تور نصفه‌روزه برای دیدن کل جزیره هرمز کافی است و بهترین زمان سفر هم، نیمه دوم سال است.

■ گردش در هرمز

بیشتر ما عادت داریم با خودروی شخصی به سفر برویم. اما هرمز واقعا جای وسیله شخصی شما نیست، چون جاده مناسبی برای گشت و گذار ندارد. اما نگران نباشید! به محض پیاده شدن از کشتی، بومی‌های جزیره با خودروها و سه چرخه‌های راحت خود، منتظر هستند تا شما را با مبلغ بسیار اندکی در جزیره بگردانند و همه نقاط دیدنی را با صبر و

■ غذای بخوریم؟

جزیره هرمز در واقع یک روستای کوچک است که متأسفانه اقامتگاه رسمی و هتل و مسافر‌خانه ندارد اما محلی‌ها خودشان سوئیت‌هایی تدارک دیده اند که می‌توان از آن‌ها استفاده کرد. از رستوران و فست فود و کافه و این طور چیزها هم خبری نیست و شما باید در خانه محلی‌ها با پرداخت مبلغ ناچیزی، خوراک خانگی که عموماً میگو و انواع ماهی است نوش جان کنید. یادتان نرود حتما نان محلی هرمز را امتحان کنید. نانی که روی آن ماده‌ای عجیب درخت‌سرخ جزیره درست‌شده، می‌باشند.

■ سوغاتی چی بخریم؟

در هرمز خبری از پاساژ و بازار و اجناس چینی نیست. اما تا دلتان بخواهد هنر دست وجود دارد. زنان بومی هرمز با دست‌های آفتاب سوخته شان، صدف‌های ساحل را به زیور آلات زیبایی تبدیل می‌کنند که نمونه اش را هیچ کجا نخواهید دید. در کنار این زیورات، آن‌ها با خاک‌های رنگی و شگفت انگیز جزیره روی شیشه‌های کوچک و بزرگ نقاشی کرده‌اند و این هنر با شکوه دست و طبیعت را به قیمت بسیار ناچیزی می‌فروشند. سوغاتی‌های یگانه هرمز، جنس چینی نیست که در هر بازاری خروار خروار پیدا شود. سوغاتی هرمز شبیه یک رویای رنگارنگ است که با آمدنش به خانه‌ها پتان، بوی دریا می‌آورد و رنگ زندگی.

گفت‌وگو با دکتر احمد نادعلیان، صاحب «موزه نادعلیان» در جزیره هرمز

سفر به هرمز، بهترین خدمت به این جزیره

دکتر احمد نادعلیان، نقاش و استاد دانشگاهی است که در جهان به عنوان تنها هنرمند حوزه «هنر محیطی» در ایران شناخته می‌شود. هنر محیطی، هنری است برای جلب توجه آدم‌ها به مواهب طبیعی و محیط زیست؛ هنری در خدمت بهبود رابطه انسان با طبیعت؛ هنری که در دل طبیعت انجام و رها می‌شود. در دنیا، دکتر نادعلیان را بیشتر به خاطر حجاری‌هایش روی سنگ‌های رودخانه می‌شناسند. نادعلیان از ۱۲ سال پیش در جزیره هرمز ساکن شده و مشغول خلق و آفرینش آثار هنر محیطی در این جزیره است. او موزه ای فرهنگی هنری به نام خودش در جزیره هرمز ایجاد کرده که در آن علاوه بر نمایش آثارش، به فعالیت‌های مختلف فرهنگی، هنری و اجتماعی برای بومی‌های منطقه مشغول است. دکتر نادعلیان در گفت‌وگو با زندگی‌سلام، از فعالیت‌هایش در هرمز می‌گوید.

چرا هرمز را برای هنر محیطی انتخاب کردید؟ بیست سال پیش که دکتری فلسفه هنرم را از انگلیس گرفتم و به ایران برگشتم، در روستای پلور ساکن شدم که زمستان‌های سردی داشت. چیزی نگذشته بود که برای جشنواره ای به جزیره هرمز دعوت و متوجه شدم این جزیره به دلیل تنوع رنگ خاکش، صخره‌ها و بافت‌هایش، محیطی بکر برای کار هنر محیطی است و این بود که تصمیم گرفتم حداقل فصل سرد سال را به جای پلور در هرمز بگذرانم.

شما با خاک‌های رنگی هرمز، آثار هنری خلق می‌کنید. کمی از این سبک بگویید. کار با خاک رنگی، یک هنر دیرین با پیشینه ای طولانی است. در دنیا، معدود هنرمندانی هستند که با خاک رنگی، آثار هنری خلق می‌کنند اما هیچ جای دنیا، تنوع رنگ خاک هرمز را ندارد. همان‌طور

که گفتم، اولین بار که برای شرکت در جشنواره مجسمه‌های شنی و صخره ای به هرمز رفتم، ایده فرش شنی و شابلون‌های شنی رنگارنگ در محیط به ذهنم رسید و تصمیم به پیگیری و اجرا گرفتم. من ۱۲ سال است که ساکن هرمز هستم و ۱۰ سال است که ساختمان موزه را خریدم. در سال‌های اول، این مکان فقط محلی برای اسکان و جلسات هنرمندان بود ولی از ۷ سال پیش به موزه ای فرهنگی هنری تبدیل شد که علاوه بر نمایش آثار خودم، فضایی است به منظور آموزش و ایجاد کارآفرینی و اشتغال برای زنان و کودکان محلی. از ۲ سال قبل این فعالیت‌ها به روستاهای جزیره قشم به نظر من کسی دغدغه جزیره هرمز و معاش

یادداشت یک مسافرِ جزیره هرمز

زیبا، جوانمرد، محروم

از چند تن از دوستان اهل سفر، تعریف جزیره هرمز را شنیده بودم. به قشم رفتم؛ قسمی که علاقه ای به گردش در بازارهایش نداشتم اما می‌توانست پل رسیدن به جزیره هرمز باشد. صبح زود با قایق تندرو به هرمز رفتم. باور کردنی نبود. با یک جزیره کوچک مواجه شدم که به روستایی دورافتاده شبیه‌تر بود تا یک فضای گردشگری. یک روستا با خانه‌هایی که محرومیت از آن می‌باید. به همراه یکی از بومی‌های منطقه، آقا امید راهی دیدار از شگفتی‌های طبیعی جزیره شدیم و هر چه پیش می‌رفتیم، هر لحظه به حیرتمان افزوده می‌شد. چطور می‌شود جزیره ای با این مواهب عظیم طبیعی و زیبایی‌های منحصر به فرد، این همه در حاشیه مانده باشد؟ به نظر بیشتر مسافران، این جزیره به مراتب از قشم و کیش زیباتر و بکرتر بود و گمنام ماندنش، عجیب. با برگشتن به فضای شهر و رفتن به خانه اهالی برای خوردن ناهار، دوباره ذهنمان پر از سوال شد. به نظر می‌رسید جزیره از حداقل امکانات رفاهی بی بهره است؛ اگر چه مردمش آن قدر خوب و نجیب و چشم و دل سیر بودند که نگذارند این عدم امکانات، به ما فشار بیاورد. باور کردنش سخت بود که وقتی به خاطر توفانی بودن هوا و نبودن قایق در اسکله، مجبور به اقامت اجباری در هرمز شدیم، ما را به رایگان میهمان کردند و جوانمردانه، کم کاری و بی توجهی مسئولان را که برای چنین شرایطی که زیاد پیش می‌آید، اندیشه ای نکردند، جبران کردند. سفر به هرمز عجیب بود. از سویی یک دنیا شگفتی و زیبایی طبیعی میهمان چشم و دل و ذهنمان شد و از سوی دیگر سوالات بی شماری در ذهن مان شکل گرفت...

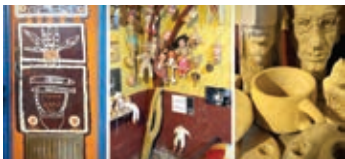
مردمش را ندارد. بحران زیست محیطی، کمبود شغل، گمنام و ناشناخته بودن جزیره و دسترسی دشوار به هرمز، باعث شده این جزیره رونقی نداشته باشد. در دهه گذشته که پای گردشگران به هرمز باز شده و کمابیش، فرصت‌هایی هم برای اشتغال پایدار پدید آمده، دولت کمترین نقش و جامعه محلی بیشترین نقش و تاثیر را داشته و دارد. مدت زیادی است که در هرمز ساکن هستیم.

بومی‌های جزیره را چطور دیدید؟

بومی‌های جزیره هرمز حداقل در برخورد با من، به سه دسته کاملاً متفاوت تقسیم می‌شوند. گروهی از مردم با من و گردشگران همراهی می‌کنند، گروهی بی‌تفاوت هستند و گروه اندکی به دلایل مختلف

هنوز به من اطمینان نکرده‌اند و سنگ اندازی و مخالفت می‌کنند، چون حس می‌کنند حضور من در آنجا ممکن است فعالیت‌هایشان را تحت الشعاع قرار دهد؛ در حالی که علت حضور من، نه به واسطه دغدغه اقتصادی که به خاطر دغدغه‌های فرهنگی بوده و هست. منتها امثال من و مردم بومی به شکل کلان، نمی‌توانیم و نمی‌توانند کار زیادی برای رونق بخشیدن به جزیره انجام دهند اما مهم‌ترین قدمی که می‌توانند در این راه بردارند، ساماندهی گردشگری و ارتقای خدماتی است که به گردشگران ارائه می‌شود. مردم دور از جزیره هم، بهترین کاری که می‌توانند برای هرمز انجام دهند، سفر به این جزیره است.

موزه دکتر احمد نادعلیان

این موزه محلی است برای نمایش آثار این هنرمند محیطی شناخته شده و آثار مشترکش با زنان بومی جزیره. تمام طیف‌های رنگی خاک جزیره در موزه دکتر نادعلیان جمع آوری شده است و برای مصارف هنری مورد استفاده قرار می‌گیرد. نگارخانه هم محلی است که دکتر نادعلیان به زنان جزیره آموزش می‌دهد تا با خاک‌های رنگی نقاشی کنند.

قلعه پرتغالی‌ها

سفر به هرمز، سفری است به بخش مهمی از تاریخ سرزمین‌مان؛ به قلعه با شکوه پرتغالی‌ها در ساحل شمالی جزیره که هم چنان بخشی از استحکامات خود را حفظ کرده است. به بالای قلعه بروید و منظره دیدنی دریا و جزیره را از آنجا به تماشا بنشینید.

دره مجسمه‌ها

در جزیره هرمز دره ای وجود دارد که به خاطر فرم عجیب سنگ‌ها یش به آن دره مجسمه‌ها می‌گویند. سخت است که کوه‌های مرتفع و غول پیکر را به شکل حیوانات و دایناسور ببینید و باور کنید که همه این اشکال، بر اثر فرسایش طبیعت به وجود آمده‌اند. اگر از مسیری که بومی‌ها نشانان می‌دهند به ساحل نزدیک شوید، از بالای دره می‌توانید یکی از شگفت انگیزترین مناظر دریایی زندگی تان را ببینید.

ساحل سرخ

آلبالویی ترین ساحل جهان را می‌توانید در هرمز بیابید. بومی‌ها خاک سرخ جزیره را گلک می‌خوانند و از آن برای تهیه ادویه، نان، مربا، ترشی و مواد خوراکی دیگر استفاده می‌کنند و به خواص دارویی این خاک اعتقاد دارند و آن را حاوی آهن می‌دانند.

دره رنگین کمان

اگر هند را به هفتاد و دو ملت بودنش می‌شناسند، باید هرمز را به هفتاد و دو رنگ بودن خاکش بشناسیم؛ یک ویژگی جذاب که این جزیره را به بهشت زمین‌شناسان جهان تبدیل کرده است. شاید باورش سخت باشد اما خاک هرمز، رنگ‌های بسیار متنوعی دارد؛ درست مثل فیلم‌های تخیلی. از همین خاک است که هر ساله هنرمندان، فرش خاکی هرمز را در کنار ساحل نقش می‌زنند.

نگاهی به شگفتی‌های جزیره هرمز